

Єднання
заради дії

fama
custom research agency

РІВНЕНСЬКА ГРОМАДА

Дослідження локальних політик і програм:
ЯК ВПО ДОЛУЧЕНІ ДО ЖИТТЯ ГРОМАД?

ПРОФІЛЬ РЕСПОНДЕНТІВ

Заступник директора департаменту соціальної політики Рівненської міської ради — начальник Управління державних соціальних програм.

Управління відповідає за прийом і призначення всіх видів державних допомог і компенсацій.

Начальник відділу по роботі з внутрішньо переміщеними особами управління державних соціальних програм.

Координує напрямок прийому (видача довідок, взяття на облік) і консультаційно-інформаційну підтримку внутрішньо переміщених осіб.

МІСЦЕВІ ЦІЛЬОВІ ПРОГРАМИ ТА ІНШІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

За інформацією, наданою інтерв'юерами, у громаді є 2 місцеві цільові програми, жодна не припинила своєї дії. Одна з них — комплексна місцева соціальна програма «Турбота», до якої з початку повномасштабного вторгнення було додано окрему категорію: внутрішньо переміщені особи. Втім, у межах цієї програми призупинила свою дію послуга соціальної їдальні (забезпечення харчуванням у розмірі 50% вартості) через початок навчального року в закладах освіти, в яких надавалася ця послуга.

У громаді також є програма, орієнтована на переселенців: вона передбачає надання реабілітації травмованим ВПО, які не отримали офіційного підтвердження інвалідності.

Інших нормативно-правових актів щодо ВПО у громаді немає.

Респонденти вважають, що немає необхідності змінювати існуючі програми для включення потреб ВПО, адже тими послугами, які наразі діють для мешканців громади, так само можуть скористатися внутрішньо переміщені особи. Також потрібно враховувати можливості місцевого бюджету при розробці програм.

Загалом у громаді зареєстровано орієнтовно 15896 переселенців. У межах місцевих програм 14073 внутрішньо переміщені особи скористалися послугами. За словами респондентів, більшість користувачів соціальних послуг — це місцеві мешканці, але внутрішньо переміщені особи також звертаються за потреби. Зазначають, що частіше за допомогою звертаються жінки.

Інформація про місцеві цільові програми активно поширюється на сайті департаменту та міської ради, на Facebook-сторінці та в місцевій газеті «7 днів». Крім того, існує окрема інформаційна сторінка для ВПО на сайті Рівненської міської ради та колл-центр у департаменті.

Інформаційна довідка

З-поміж наданих послуг ВПО: 7070 осіб отримали послугу харчування, 6884 — продуктові пакети, 69 звернулися за отриманням матеріальної допомоги, 45 скористалися послугою відшкодування вартості поховання, 5 перебувають на реабілітації в центрі «Крок».

Опис місцевих цільових програм громади, названих учасниками інтерв'ю

Назва програми/ Короткий опис	Чи діє наразі	Обсяг фінансування на 2023 рік, тис грн	Зміни в фінансуванні ¹
<p>Комплексна міська соціальна програма «Турбота» на 2021-2023 рр.</p> <p>Надання матеріальної допомоги внутрішньо переміщеним особам, що опинились у складних життєвих обставинах; відшкодування вартості поховання; забезпечення продуктовими наборами.</p>	Так	346 (відшкодування витрат поховання), 333 (матеріальна допомога ВПО, які опинились у складних життєвих обставинах)	Дані відсутні
<p>Програма реабілітації у Рівненському центрі комплексної реабілітації осіб і дітей з інвалідністю з порушенням опорно-рухового апарату «Крок»</p> <p>Реабілітація осіб, які були травмовані, але їм ще не встановлено інвалідність.</p>	Так	Дані відсутні	Дані відсутні

¹ За оцінкою інтерв'юєрів.

ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ВПО

У межах програми «Турбота» внутрішньо переміщені особи наразі можуть отримати такі послуги: матеріальна допомога особам, які опинились у складних життєвих обставинах; відшкодування вартості поховання; продуктові набори. Також є змога проходити реабілітацію в центрі «Крок» тим, хто ще не має посвідчення особи з інвалідністю.

Дискримінації ВПО в контексті отримання послуг, за оцінкою респондентів, не зафіксовано. Зі слів респондентів, переселенці можуть скористатися всіма місцевими програмами, так само як і мешканці, які мають зареєстроване місце проживання у громаді. Під час реєстрації переселенців працівники департаменту соціальної політики фіксують їхні потреби і таким чином можуть враховувати це при розробці програм.

Кожна соціальна програма передбачає свій перелік необхідних документів, які переселенці мають надати для отримання послуг. Наприклад, для отримання одягу достатньо надати довідку ВПО, а також (за необхідності) документ, що посвідчує особу.

Перешкод в отриманні виплат немає. Якщо особа отримувала нарахування за попереднім місцем проживання, то відбувається процедура переведення особової справи до Рівненського департаменту. У випадку, коли особа прибула з території, яка наразі окупована, виплата призначається автоматично.

У громаді були зафіксовані такі перешкоди у отриманні соціальних послуг для ВПО:

Перешкода	Опис перешкоди
Відсутність реєстрації переселенця як ВПО у громаді	Для отримання соціальних послуг необхідне підтвердження, що особа є внутрішньо переміщеною.
Відсутність зареєстрованого місця проживання у громаді	Перешкода не зафіксована.
Інфраструктурні перешкоди (головним чином — пересування містом)	Перешкода не зафіксована.

НАЯВНІ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ ПРАКТИКИ ВКЛЮЧЕННЯ ВПО ДО УЧАСТІ В МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ

У громаді не створено Ради ВПО, адже, на думку респондентів, у цьому немає потреби.

Для активних внутрішньо переміщених осіб департамент спільно з Центром зайнятості проводить бесіди, під час яких переселенцям розповідають про можливості працевлаштування. Був випадок, коли після звернення до Центру зайнятості людина влаштувалася в Департамент на громадські роботи. Також у громаду переїхали фахівці Слов'янського міського центру зайнятості, з якими проводили спільні інтеграційні зустрічі для внутрішньо переміщених осіб.

Однак варто зазначити, що сприяння у працевлаштуванні ВПО не дає їм можливості брати участь у місцевому самоврядуванні та використовувати інструменти локальної демократії.

Висновок за результатом аналізу місцевих НПА:

Громада	Рівненська
Всього проаналізовано місцевих НПА	5
Кількість НПА, які потребують змін	5
Статут	1
Кількість програм і рішень, що стосуються виключно ВПО	0
Програми соціального захисту окремих категорій громадян	1
Кількість програм і рішень, що містять заходи, спрямовані на допомогу дітям ВПО	3

Статутом територіальної громади міста Рівного, затвердженого рішенням Рівненської міської ради від 02.11.2001 [№ 549](#), визначено, що членами територіальної громади Рівного є громадяни України, які постійно або тимчасово проживають у межах території міста, перебувають на статистичному обліку і не обмежені у своїх правах. При цьому не зовсім зрозуміло, що мається на увазі під перебуванням на статистичному обліку.

Представники місцевої влади Рівненської міської територіальної громади згадували програми, якими передбачені пільги та допомоги для окремих категорій громадян, в тому числі, якщо вони перебувають на обліку як внутрішньо переміщені особи.

Так, дія комплексної міської соціальної програми «Турбота», затвердженої рішенням міської ради від 13.08.2020 [№ 7764](#), поширюється на громадян, місце проживання яких зареєстровано на території Рівненської міської територіальної громади (в окремих випадках, як виняток, які фактично проживають). При цьому незрозуміло, що мається на увазі під «окремими випадками».

Водночас не всі заходи спрямовані в тому числі на ВПО. Так, наприклад, отримувати матеріальну допомогу дітям, батьки яких загинули (пропали безвісти) під час безпосередньої участі в АТО та ООС чи в Заходах з оборони України, можуть лише ті діти, які зареєстровані та фактично проживають у Рівненській міській територіальній громаді. Так само отримати грошову допомогу для часткової компенсації витрат на оплату житлово-комунальних послуг одному з членів сім'ї осіб, які брали участь в АТО та ООС і беруть участь у Заходах з оборони України, можуть лише особи, місце проживання яких зареєстровано в Рівненській міській територіальній громаді.

Успішні практики

До комплексної міської соціальної програми «Турбота» були внесені [зміни](#) рішенням виконкому від 18.10.2022 р., якими доповнений перелік заходів в частині надання матеріальної допомоги, зокрема внутрішньо переміщеним особам.

Рішенням Рівненської міської ради від 14 лютого 2023 року [№ 2985](#) внесено зміни і доповнення до Переліку соціальних послуг, умов їх надання структурними підрозділами Територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) м. Рівного. Відповідно до змін, особи, які перебувають на обліку в Рівненській міській територіальній громаді як внутрішньо переміщені особи, мають можливість скористатися всіма послугами, що надають структурні підрозділи Територіального центру соціального обслуговування відповідним категоріям громадян.

Рекомендації:

1. З метою реалізації жителями територіальної громади міста Рівного, в тому числі внутрішньо переміщеними особами, які перебувають на обліку в територіальній громаді міста, права на безпосередню участь у місцевому самоврядуванні, внести відповідні зміни до Статуту територіальної громади міста, затвердженого рішенням Рівненської міської ради [№ 549](#) від 02.11.2001.
2. З метою усунення перешкод для отримання пільг і допомог окремими категоріями населення, в тому числі особами, які перебувають на обліку в територіальній громаді міста Рівного як внутрішньо переміщені особи, внести зміни до місцевих цільових програм, зокрема до комплексної міської соціальної програми «Турбота»; Міської програми соціально-правового захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб із їх числа на 2023–2025 роки; Програми розвитку освіти в Рівненській міській територіальній громаді на 2021–2024 роки тощо, а також до нормативно-правових актів, що визначають порядок надання пільг і допомог окремим категоріям населення територіальної громади міста Рівного.

Правове обґрунтування

Стаття 33 Конституції України. Кожному, хто на законних підставах перебуває на території України, гарантується свобода пересування, вільний вибір місця проживання.

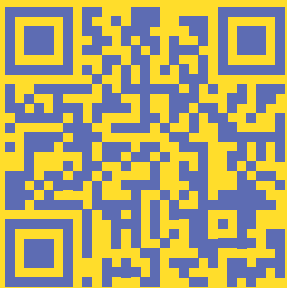
Стаття 5 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». Довідка про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи засвідчує місце проживання внутрішньо переміщеної особи.

Стаття 2 Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні». Громадянам України, а також іноземцям та особам без громадянства, які на законних підставах перебувають в Україні, гарантуються свобода пересування та вільний вибір місця проживання на її території, за винятком обмежень, які встановлені цим Законом.

Стаття 3 Закону України «Про місцеве самоврядування». Громадяни України реалізують своє право на участь у місцевому самоврядуванні за належністю до відповідних територіальних громад.

Забороняється будь-яке обмеження права громадянина України брати участь у місцевому самоврядуванні, зокрема залежно від терміну проживання на відповідній території.

Запропоновані зміни також забезпечать приведення місцевих нормативно-правових актів у відповідність до положень статті 64 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», а також уникнути порушення, передбаченого статтею 119 Бюджетного кодексу України.

www.yednanniazaradyii.org.ua

Це дослідження стало можливим в межах програми «Єднання заради дії», що реалізується IREX разом з Благодійним фондом «Стабілізуєшн суппорт сервісез» та за підтримки Державного департаменту США.